

waterschap
**Hollandse
Delta**

waterschap Hollandse Delta

2de begrotingswijziging – 2023

Versie VV 23 november 2023

Foto: Natuurvriendelijke oevers in de Nieuwe Dordtse Biesbosch

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Resultaat begrotingswijziging	4
2.1 Realisatiegraad investeringen.....	5
3. Resultaat begrotingswijziging per programma	7
3.1 Waterveiligheid	7
3.2 Voldoende en Schoon Water	8
3.3 Waterketen.....	11
3.4 Wegen	12
3.5 Bestuur en Organisatie.....	17
3.6 Algemene Dekkingsmiddelen.....	20
4. Inflatie- en risicokredieten	21
4.1 Inflatiekrediet	21
4.2 Programmabrede risicokredieten	22
4.3 Inflatiebudgetten (exploitatie)	23
5. Financiële overzichten	24
5.1 Aansluiting begroting 2023 en 2 ^{de} begrotingswijziging 2023	24
5.2 Reserves en Voorzieningen	25
6. Vaststellingsbesluit	27

1. Inleiding

De Programmabegroting 2023 is gebaseerd op ramingen en inschattingen die in de loop van 2022 zijn opgesteld. De Begrotingswijziging is een compacte wijzigingsrapportage waarin de mutaties op de begroting per programma kort worden toegelicht en financieel worden vertaald. Door middel van de 2de begrotingswijziging wordt de begroting 2023 aangepast op basis van de meest actuele inzichten. De realisatie tot en met 30 september 2023 is meegenomen bij de beoordeling van 2de begrotingswijziging 2023 en gepresenteerd in de tabellen. Voor u ligt de 2de begrotingswijziging 2023 ter besluitvorming.

Inflatie, risicokredieten en stikstof

In de Programmabegroting 2023 zijn in verband met de hoge inflatie speciale budgetten opgenomen voor prijsstijgingen in de exploitatie en bij de investeringen. De financiële ruimte uit de inflatiekredieten voor investeringen uit de programma's Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen en Bestuur en Organisatie zorgt voor het voortvarend handelen op het moment dat er sprake is van onvoorziene extra kosten door inflatie. Ook de inzet van inflatiebudgetten in de exploitatie van alle programma's zorgt ervoor dat prijsstijgingen als gevolg van inflatie, opgevangen kunnen worden. Inmiddels zijn zowel het inflatiekrediet als het inflatiebudget voor 2023 vrijwel volledig uitgenut. De werking van het Programma brede risicokrediet (PBRK) wordt als effectief en slagvaardig beschouwd. Meerwerk door onvoorziene omstandigheden en/of vooraf ingeschatte risico's die zich voordoen kunnen worden gefinancierd vanuit de PBRK ruimte, in plaats van via aanvullende VV voorstellen.

Stikstof heeft momenteel alleen bij het project Zettingsvloeiing Verlengde 3de Toetsronde (ZV3T) tot vertraging gezorgd. We zien in de 2de begrotingswijziging dan ook geen verdere mutaties als gevolg van deze problematiek.

Investeringen

In de Programmabegroting 2024 is de investeringsopgave opnieuw geprioriteerd en zijn eventuele aanpassingen in scope, financiën en/of tijd van een project doorgevoerd. Als gevolg van ontwikkelingen in de periode tussen het ijkpunt van de Programmabegroting 2024 (juni 2023) en het ijkpunt van de 2de begrotingswijziging 2023 (september 2023), kunnen investeringen in de 2de begrotingswijziging geactualiseerd zijn ten opzichte van de Programmabegroting 2024.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het totaalbeeld voor heel WSHD weergegeven. In hoofdstuk 3 worden de mutaties voor zowel de exploitatie als de investeringen per programma toegelicht. In hoofdstuk 4 wordt gerapporteerd over de inzet van de inflatiebudgetten en inflatie- en risicokredieten. Tenslotte leest u in hoofdstuk 5 en 6 de overige financiële overzichten en het vaststellingsbesluit.

2. Resultaat begrotingswijziging

De mutaties in de 2de begrotingswijziging leiden tot een resultaat van € 0,3 miljoen nadelig. In onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	22,2	21,4	16,2	22,1	0,7	N
Voldoende en Schoon Water	58,5	58,9	32,6	57,4	-1,5	V
Waterketen	83,7	83,5	56,0	81,9	-1,6	V
Wegen	11,7	12,1	5,8	12,3	0,1	N
Bestuur en Organisatie	27,0	27,1	22,4	27,7	0,7	N
Dekkingsmiddelen	-190,2	-193,1	-196,1	-192,6	0,5	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,9	9,9	-63,0	8,8	-1,1	V
Toevoeging aan reserves	4,0	4,6	4,0	4,6	0	
Onttrekking aan reserves	-16,9	-18,0	-17,4	-16,6	1,4	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	0	-3,6	-76,4	-3,2	0,3	N

Tabel 1. Resultaat 2de begrotingswijziging

In hoofdstuk 3 is per programma een toelichting opgenomen van deze begrotingsbijstelling.

2.1 Realisatiegraad investeringen

Onderstaande tabel geeft de prognose weer van de besteding t.b.v. investeringen in jaarschijf 2023. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 102% bedraagt.

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Oorspronkelijke begroting 2023	Burap 2023	2de begrotingswijziging 2023	Vershil t.o.v. oorspronkelijk begroting	Vershil t.o.v. Burap	Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
Waterveiligheid	10,8	4,7	4,7	-6,1	0,0	43%
Voldoende en schoon water	13,9	15,0	16,1	2,1	1,1	115%
Waterketen	13,2	14,8	18,1	4,9	3,3	137%
Wegen	15,6	14,9	13,4	-2,2	-1,5	86%
Bestuur en Organisatie	3,6	6,7	5,8	2,2	-0,9	160%
Totaal	57,1	56,1	58,1	0,9	2,0	102%

Tabel 2. Realisatiegraad investeringen

Per programma zullen de belangrijkste mutaties ten opzichte van de Burap 2023 hieronder worden toegelicht.

Waterveiligheid

Ten opzichte van de Burap 2023 zijn er voor de investeringen van het programma Waterveiligheid geen mutaties opgevoerd, waardoor de realisatiegraad ook niet wijzigt.

Voldoende en Schoon Water

De renovatie van het gemaal Oudenhorn loopt voorspoedig, hierdoor is de prognose van de uitgave voor dit jaar toegenomen (€ +2,2 miljoen). Het verkrijgen van een ontheffing voor de natuurbeschermingswet voor het project Maatregelen Binnenbedijkte Maas duurt langer vanwege capaciteitsgebrek bij het bevoegd gezag, waardoor de uitgaven van dit jaar verschuiven naar volgend jaar (€ -0,1 miljoen). De gemeente Zwijndrecht heeft een meevaller bij de aanbesteding, hierdoor neemt onze bijdrage aan de realisatie van extra waterberging af (€ -0,1 miljoen). De grotere complexiteit en toegenomen scope zorgt voor een vertraging van de investeringen Nieuwe Besturing Watersystemen TA en BOS. Hierdoor verschuiven de uitgaven voor een deel naar 2024 (€ -0,8 miljoen).

Waterketen

Bij het vrijmaken van het voorbereidingskrediet Sluisjesdijk was de verwachte uitgaven in 2023 op het project nog onvoldoende uitgewerkt en is daarom alleen rekening gehouden met de reeds gerealiseerde voorbereidingskosten zoals genoemd in het voorstel Vrijmaken voorbereidingskrediet Sluisjesdijk 2.0. Inmiddels is duidelijk welke uitgaven voor het project in 2023 plaats zullen vinden. Om die reden heeft een verschuiving van 2024 naar 2023 van

€ 2,6 miljoen plaatsgevonden. Voor 'Sluisjesdijk 2.0 totaal' is het mogelijk om een deel van de werkzaamheden voor de Gashouder al in 2023 uit te voeren. Alleen de uitvoering van de schakelruimte kan pas plaatsvinden in 2024 (per saldo € -0,5 miljoen).

Door de herijkte planning van Renovatie rioolgemaal Brabant Spijkenisse vinden de werkzaamheden voornamelijk plaats in 2023 i.p.v. 2024 (€ +0,8 miljoen). Diverse vrijgemaakte investeringen vanuit het raamkrediet laten kleine stijgingen zien in 2023 (€ +0,4 miljoen).

Bovengenoemde mutaties betreffen enkel verschuivingen tussen de jaarschijven, de totale omvang van de kredieten is ongewijzigd.

Wegen

Vrijwel de gehele in 2023 geprogrammeerde opgave groot onderhoud in regio oost is vanwege een moeizame samenwerking met de raamcontractant niet tot uitvoering gekomen. Per 1 september wordt een inhaalslag gemaakt met een tijdelijke aannemer voor 4 maanden. Dit is dezelfde aannemer die nu in regio West werkzaam is. Vanwege de benodigde capaciteit die met de tijdelijke overeenkomst en de voorbereiding van het werk samenhangt konden andere werkzaamheden en trajectaanpakken niet worden uitgevoerd. Deze zijn naar 2024 doorgeschoven. Daarnaast bleken opgaven in de praktijk complexer en vereisten uitgebreidere afstemming met andere wegbeheerders en omgeving, wat leidt tot aanpassingen in de planning van opgaven. Dit resulteert in per saldo € 1,5 miljoen minder investeringsuitgaven in 2023.

Bestuur en Organisatie

De investeringsuitgaven binnen het programma Bestuur en Organisatie zijn ten opzichte van de Burap 2023 met € 0,9 miljoen afgenomen. De uitgaven voor het vervangen van alle verlichting in het Waterschapshuis verschuiven naar 2024 (€ -0,3 miljoen), als gevolg van het wachten op uitsluitel over toekenning van de aangevraagde subsidie duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA). De uitvoering van project Integrale veiligheidssignalering is verschoven naar 2024 als gevolg van vertraging in de aanbestedingsprocedure. In najaar 2023 wordt de aanbesteding uitgevoerd, maar kosten zullen pas in 2024 gemaakt worden (€ -0,5 miljoen).

3. Resultaat begrotingswijziging per programma

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen ten opzichte van de eerder gewijzigde Programmabegroting 2023 per programma toegelicht.

3.1 Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	23,0	23,8	18,0	24,6	0,8	N
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0	0,0	0	0,0		
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	1,3	1,3	0,7	1,2	-0,1	V
Totaal Lasten		24,3	25,1	18,7	25,8	0,7	N
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-2,0	-3,6	-2,4	-3,6		
	01.20 Ruimtelijke inrichting (2e laag)	0	-0,0	0	-0,0		
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		
Totaal Baten		-2,1	-3,7	-2,5	-3,7		
Saldo van baten en lasten voor bestemming		22,2	21,4	16,2	22,1	0,7	N
Toevoeging aan reserves		0,4	0,4	0,4	0,4	0	
Onttrekking aan reserves		-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		21,0	20,2	15,0	20,9	0,7	N

Tabel 3. Exploitatiebegroting Waterveiligheid

De wijzigingen op het programma Waterveiligheid resulteren in een nadeel van € 0,7 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- De bijstelling van het bedrag van de solidariteitsbijdrage HWBP is bekend geworden na Prinsjesdag 2023, € 0,7 miljoen nadelig. Deze wordt voor € 0,1 miljoen opgevangen door het inflatiebudget van programma Waterveiligheid.
- Hogere kosten in verband met afronding van grondzakendossiers die afkomstig waren uit de dijkversterkingsprojecten in 2017 en 2018. De kosten zijn hoger dan destijds ingeschat en door het HWBP middels een lumpsum waren vergoed. Dit levert een nadeel op van € 0,1 miljoen.
- Kosten voor onderhoud (preventie) zijn € 0,1 miljoen hoger.
- Kosten voor crisisbeheersing zijn lager als gevolg van meevallers op de kosten voor onderhoud van dijkposten en vervanging van kleding van de dijkbewakingsorganisatie (€ 0,1 miljoen voordelig).

De 2de begrotingswijziging bevat voor het programma Waterveiligheid geen wijzigingen op reeds bestaande investeringen.

3.2 Voldoende en Schoon Water

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	39,4	39,2	20,4	37,9	-1,4	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	17,6	17,6	11,3	17,7	0,2	N
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	5,0	4,9	2,8	4,9	0,0	N
Totaal Lasten		62,0	61,8	34,5	60,5	-1,2	V
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-1,6	-1,6	-0,9	-1,8	-0,2	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,7	-1,1	-0,8	-1,1	-0,1	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	V
Totaal Baten		-3,5	-2,9	-1,9	-3,1	-0,3	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		58,5	58,9	32,6	57,4	-1,5	V
Toevoeging aan reserves		1,8	2,1	1,8	2,1	0	
Onttrekking aan reserves		-9,7	-9,7	-9,7	-8,2	1,4	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		50,7	51,3	24,7	51,2	-0,1	V

Tabel 4. Exploitatiebegroting Voldoende en Schoon Water

De wijzigingen op het programma Voldoende en Schoon Water resulteren na bestemming in een voordeel van € 0,1 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Binnen de programmering van het baggeren van de grote wateren is de voorbereiding van het westelijk deel van de Binnenbedijkte Maas vertraagd door uitgebreid onderzoek naar de uitvoeringsmethode en verschuift de uitvoering naar 2024. Ook is sprake geweest van een aanbestedingsvoordeel (totaal € 1,2 miljoen voordelig). Daarnaast worden extra baten verwacht voor baggeren (€ 0,2 miljoen voordelig).
- Het baggeren van de grote wateren wordt gefinancierd uit de bestemmingsreserve Baggeren. Door bovengenoemde mutatie zal de onttrekking aan de reserve met € 1,4 miljoen worden verlaagd. De daadwerkelijke onttrekking aan de reserve zal einde jaar geboekt worden op basis van daadwerkelijke realisatie. In 2024 zal het benodigde budget voor het doorgeschoven werk alsnog worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.
- Voor het onderzoeksprogramma Bernisse – Brielse Meersysteem waarvan WSHD penvoeder is, is een deel van de gezamenlijke bijdrage van Delfland en Havenbedrijf Rotterdam ontvangen (€ 0,1 miljoen voordelig). Het onderzoek loopt meerjarig en wordt in 2025 afgerond.

Voldoende en Schoon Water	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7103100219 Nw.BesturingWatersyst TechnAutom(NBWS-TA	LOPEND	sep-2018 dec-2023	sep-2018 dec-2024	Scope: Sinds de start van het project in 2018 is het aantal om te bouwen kunstwerken met 139 verhoogd naar 668 geautomatiseerd kunstwerken. Op basis van de inventarisatie is gebleken dat voor 53 kunstwerken de standaard niet voldoende is, deze zijn aangemerkt als 'complex' en zijn aanpassingen aan de standaard noodzakelijk voor het laten functioneren. Financiën: Door de aanpassingen aan de scope en de langere doorlooptijd is er extra krediet nodig. Tijd: De realisatie van het totale project eind 2023 is niet mogelijk vanwege scope uitbreidingen en benodigde extra software ontwikkelingen i.v.m. complexiteit. Nieuwe bestuurlijke deadline verschuift met een jaar naar dec-2024.
7103100258 Nieuwe Besturing Watersysteem - BOS	LOPEND	mei-2023 dec-2023	mei-2023 jun-2024	Tijd: De realisatie van het dataplatform verschuift naar juni 2024 vanwege langere voorbereidingstijd om de juiste besluiten te nemen over het dataplatform en keuzes te maken voor de aanbesteding n.a.v. de afgeronde Proof of concept.
7103100370 Waterberging Zwijndrecht fase 1	LOPEND	sep-2022 sep-2023	sep-2022 dec-2023	Financiën: De gemeente heeft een financiële meevaller bij de aanbesteding van het werk. Deze wordt naar rato verdeeld tussen gemeente en waterschap. Tijd: In verband met een langere doorlooptijd voor het verkrijgen van de vergunning voor het werk verschuift de bestuurlijke deadline naar het einde van dit jaar.
7103100372 Vervanging Duiker 2023 HoO	LOPEND	jan-2023 dec-2023	jan-2023 dec-2023	Scope: De scope van de investering wordt uitgebreid met het vervangen van duiker YP (01487DU). Deze duiker onder de Oud-Kraaijerdijk te Sommeldijk is in de afgelopen periode geïnspecteerd. Hieruit blijkt dat de duiker constructief in zeer slechte staat is en op korte termijn vervangen dient te worden. Financiën: Het krediet wordt naar boven bijgesteld als gevolg van de scope-uitbreiding.
7103109998 Risicokrediet Voldoende en Schoon Water	LOPEND	feb-2023 N.V.T.	feb-2023 N.V.T.	Financiën: Ophoging risicokrediet op basis van actueel risicoprofiel investeringen programma Voldoende en Schoon Water. Zie toelichting in hoofdstuk 4.2.
7103300140 Optimalisatie CMK GO Duiker Slechtvalk	LOPEND	sep-2022 dec-2025	sep-2022 dec-2023	Tijd: N.a.v. tijdige afstemming met de netbeheerder is de mogelijkheid ontstaan om het project al dit jaar uit te voeren. Dit zal in het vierde kwartaal plaatsvinden.
7103300144 Vervanging stuwen 2023 HoO	LOPEND	jan-2023 dec-2023	jan-2023 mrt-2024	Tijd: De stuw 'Uitstroom Singels Rockanje' zal een langere doorlooptijd hebben, dit wordt veroorzaakt door langere levertijden en door het automatiseren van de stuw. De werkzaamheden zullen doorlopen tot en met het eerste kwartaal van 2024.
7103100384 Verbind. Watersysteem Eendragtsweg-Oost	POTENTIEEL	2023 2023	Vervallen Vervallen	Scope: Deze opgave is opgenomen binnen het lopende Watergebiedsplan Hoeksche Waard Zuid West, waardoor deze investering komt te vervallen.
7103100385 Herziening Meetnet	POTENTIEEL	2023 2025	2024 2027	Scope: Op basis van de afgeronde onderzoeksfase is een concept meetnet opgesteld voor monitoring van de waterkwaliteit. Hieruit blijkt dat het huidige meetnet voldoet en hiervoor geen investering nodig is. Voor waterkwantiteit wordt momenteel een aanvullend onderzoek

Voldoende en Schoon Water	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
				uitgevoerd, waaruit moet blijken of er aanpassingen moeten worden gedaan aan het huidige meetnet. Na uitvoering van dit onderzoek wordt de investeringsprognose geactualiseerd.
Totaal Voldoende en Schoon Water: 9 investeringen				

Tabel 5. Investerings Voldoende en Schoon Water

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

Nieuwe investeringen

<i>Programma Voldoende en Schoon Water</i>		
Investering (bedragen x € 1 mln.)	Jaar aanvang	Jaar realisatie
7103120022 Plaatsen beschoeiing Melissant - beverschade	2023	2023

Tabel 6. Nieuwe investeringen Voldoende en Schoon Water

Er is beverschade ontstaan aan de beschoeiing bij een talud in Melissant. Het talud is over een lengte van 200 meter op meerdere plaatsen ingezakt waardoor vervanging van de bestaande beschoeiing noodzakelijk is.

3.3 Waterketen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	86,8	86,8	59,1	85,2	-1,6	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,0	0,1		
	03.30 Doelmatige waterketen	1,0	1,0	0,6	1,0		
Totaal Lasten		87,9	87,9	59,8	86,3	-1,6	V
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-4,1	-4,4	-3,7	-4,4		
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0		
	03.30 Doelmatige waterketen	-0,1	-0,1	-0,0	-0,1		
Totaal Baten		-4,2	-4,5	-3,7	-4,5		
Saldo van baten en lasten voor bestemming		83,7	83,5	56,0	81,9	-1,6	V
Toevoeging aan reserves		1,7	1,7	1,7	1,7	0	
Onttrekking aan reserves		-3,4	-3,6	-3,6	-3,6	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		81,9	81,5	54,1	80,0	-1,6	V

Tabel 7. Exploitatiebegroting Waterketen

De wijzigingen op het programma Waterketen resulteren in een voordeel van € 1,6 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Op basis van de ervaring van de afgelopen jaren wordt het onderhoudsbudget met € 1,8 miljoen verlaagd. Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat er minder storingen zijn opgetreden.
- Als gevolg van de gestegen rente, stijgen de kapitaallasten, dit geeft een nadeel van € 0,2 miljoen.

De 2de begrotingswijziging bevat voor het programma Waterketen geen wijzigingen op reeds bestaande investeringen.

3.4 Wegen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	5,7	5,7	3,8	5,8	0,1	N
	04.20 Bereikbaarheid	15,6	16,8	11,9	17,1	0,3	N
Totaal Lasten		21,4	22,5	15,7	22,9	0,4	N
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,4	-0,6	-0,3	-0,6		
	04.20 Bereikbaarheid	-9,2	-9,8	-9,6	-10,1	-0,3	V
Totaal Baten		-9,7	-10,4	-9,9	-10,7	-0,3	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		11,7	12,1	5,8	12,3	0,1	N
Toevoeging aan reserves		0,1	0,1	0,1	0,1	0	
Onttrekking aan reserves		-1,3	-1,7	-1,3	-1,7	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		10,5	10,5	4,6	10,6	0,1	N

Tabel 9. Exploitatiebegroting Wegen

De wijzigingen op het programma Wegen resulteren in een nadeel van € 0,1 miljoen, de belangrijkste mutaties zijn:

- Voor de uitvoering van het plan van aanpak van de Wegentransitie is eerder uitgegaan van een diensten door derden contract (Programma Wegen). Bij de daadwerkelijke uitvoering blijkt dat een inhuurovereenkomst (Bestuur en Organisatie) praktischer en efficiënter is voor het inhuren van een Programmamanager Wegentransitie. Dit betreft een neutrale budgetoverheveling naar Bestuur en Organisatie (€ 0,1 miljoen voordelig).
- In de septembercirculaire 2023 is het groeipercentage voor de WHW-gelden vastgesteld op 3,3%. Resultaat is een verhoging van € 0,3 miljoen ten opzichte van begroot (€ 0,3 miljoen voordelig).
- Om de gunningscriteria Duurzaamheid bij de aanbesteding Groot Onderhoud Wegen goed op de markt te kunnen zetten, is het waterschap genoodzaakt om een advies te vragen bij een extern bureau. Hiernaast is de investeringsopgave groter geworden, waardoor het onderzoeksbudget niet toereikend is om diverse voorbereidingen voor het Groot Onderhoud 2024 uit te voeren (€ 0,1 miljoen nadelig).
- In 2022 is de kostentoedelingsverordening wegenheffing herzien waardoor er vanaf 2023 niet langer een heffing wordt opgelegd voor de categorieën ongebouwd en natuur. Hierdoor valt de heffing die WSHD zichzelf oplegt lager uit en kan het budget worden verlaagd (€ 0,1 miljoen voordelig).
- De kosten van werkzaamheden aan de Lange Eendrachtsweg (zoals in de Burap al vermeld) zijn inmiddels bekend (€ 0,2 miljoen nadelig).
- In de Burap bent u geïnformeerd over een tekort op klein onderhoud. De geraamde bedragen vallen hoger uit dan eerder verwacht. Door indexatie op het onderhoudscontract klein onderhoud vallen de kosten voor werkzaamheden uitgevoerd na 12 juni hoger uit. Door de opgelopen achterstand in regio Oost vanwege de moeizame relatie met de aannemer is meer klein- en storingsonderhoud uitgevoerd dan gebruikelijk (€ 0,2 miljoen nadelig).

- Door stijgende tarieven voor elektriciteit, transportkosten en energielasting wordt er een tekort gemeld op Openbare Verlichting en Verkeersregelininstallaties (€ 0,1 miljoen nadelig).

Zoals reeds in de Burap gemeld zijn de maaibestekken onderhevig aan indexatie en is het inflatiebudget niet toereikend. Daarnaast is sprake van onzekerheid in de hoeveelheid af te voeren maaisel en de kosten daarvan. De verwachting is dat de kosten voor het maaien dit jaar hoger uitvallen dan begroot. De exacte omvang is op dit moment nog niet te ramen, maar naar verwachting betreft dit minder dan 10% van het totale budget. De verwachte overschrijding zal worden verantwoord in de jaarrekening.

Wegen	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7405210017 Bijdrage ontsluiting N215 Nieuwe-Tonge	GEPLAND	2023 2025	2024 2025	Tijd: De provincie is als trekker van dit project nog volop aan de slag met het ontwerp. Daarbij is er afstemming met het waterschap. Het heeft echter nog niet geleid tot een basis voor een SamenwerkingsOvereenkomst (SOK). De verwachting is dat de SOK in 2023 wordt opgesteld en samen met het vrijmaken van het krediet in 2024 ter besluitvorming wordt voorgelegd.
7405130078 3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15	LOPEND	jun-2020 dec-2023	Vervallen Vervallen	Scope: Dit wegvak zal naar verwachting binnenkort worden overgedragen aan de gemeente. Dit wegvak staat op de lijst met incidentele overdrachten die door het college zijn goedgekeurd om mee door te gaan. Het verzoek is in 2017 gedaan door de gemeente, vanwege een aanpassing van de komgrens. Het wegvak vervalt daarom als investering voor het uitvoeren van groot onderhoud.
7405130133 Materieel gladheidsbestrijding	LOPEND	feb-2021 sep-2024	feb-2021 sep-2024	Financiën: In februari 2023 is aangegeven dat het krediet nog zal worden bijgesteld, zodra bekend is wat de aanschafwaarde van het materieel is. De aanbesteding is in augustus 2023 afgerond. De aanschafwaarde van het te leveren gladheidsmaterieel is lager dan verwacht. Derhalve wordt het krediet naar beneden bijgesteld.
7405130153 Groot onderhoud regio Oost	LOPEND	feb-2022 dec-2023	feb-2022 dec-2023	Scope: Binnen het krediet is ruimte ontstaan omdat diverse offertes lager uitkwamen dan geraamd. De ontstane ruimte wordt benut door vier extra wegvakken alsnog in 2023 in groot onderhoud te nemen: Kreupelweg, H0304, Hoofdrijbaan, Klaaswaal - 3.070m2 2e Kruisweg, H0211, Hoofdrijbaan, Oud-Beijerland - 4.017m2 Lagedijk, H0515, Hoofdrijbaan, 's-Gravendeel - 2.666m2 De Lane, H0648, Hoofdrijbaan, Strijen - 1.802m2
7405120105 Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdk	POTENTIEEL	2023 2024	2024 2024	Tijd: Het overleg met de gemeente over de bereikbaarheid van Leenheerenpolder, waar dit fietspad onderdeel vanuit maakt, heeft nog niet plaatsgevonden. Dit fietspad maakt deel uit van de bereikbaarheid Hoeksche Waard zuidwest. Hierdoor verschuiven de voorbereiding en de realisatiedatum van het project naar tenminste 2024.
7405130160 Groot onderhoud regio West	LOPEND	feb-2022 dec-2023	feb-2022 jun-2024	Tijd: Door het lager uitvallen van de definitieve offertes van de aannemer is niet al het vrijgemaakte krediet nodig om de werkzaamheden uit te voeren. De aannemer voor beide percelen heeft geen ruimte meer om nieuwe wegvakken in 2023 op te pakken. Daarnaast is vanwege reparatie aan een verzakte duiker (Vingerlingsedijk) uitvoering op één wegvak niet mogelijk. Het gevolg is dat een deel van de werkzaamheden doorschuift naar 2024.
7405130170 IJsselmonderandweg / van Hofstraat	POTENTIEEL	2023 2026	2024 2026	Tijd: Het project omvat een aantal aspecten op met name omgevingsmanagement. Dat vraagt om een gefaseerde aanpak in voorbereiding en uitvoering. De nieuwe verwachte doorlooptijd is verwerkt in een aangepaste planning.
7405130171 Optimalisatie fietsnetwerk	POTENTIEEL	2023 2026	2024 2026	Tijd: De afspraken en afstemming met de andere wegbeheerders hebben niet tot overeenstemming geleid voor de uitvoering van de beoogde aanpassingen in het fietsnetwerkstructuur. Het deel van het budget wat gepland stond voor 2023 wordt daarom doorgeschoven naar 2024 en 2025.

Wegen	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7405130172 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023	POTENTIEEL	2023 2023	2023 2024	Tijd: Vanwege de moeizame relatie met de toenmalige aannemer, is voor regio oost een achterstand in de voorbereiding en uitvoering ontstaan. Een deel van de scope 2023 wordt uitgevoerd in 2024.
7405130183 Bermen 2023	POTENTIEEL	2023 2023	2024 2024	Tijd: Vanwege de inzet van de aannemer op de overbruggingsovereenkomst in regio oost op wegenonderhoud om de opgelopen achterstand zo veel mogelijk in te lopen is het bermenonderhoud doorgeschoven naar het voorjaar van 2024.
7405210086 Aanpak Trambaanpad	POTENTIEEL	2024 2027	2024 2028	Tijd: Vanwege beperkte capaciteit het afgelopen jaar is dit project naar achteren verschoven. In 2024 kan de voorbereiding worden opgepakt.
7405210088 Vervangen verkeersregelininstallaties	POTENTIEEL	2023 2023	2024 2024	Tijd: Het betreft de mogelijke vervanging van 3 verkeersregelininstallaties (vri's) die doorschuiven naar 2024: 1. Gebroken Meeldijk: Met de gemeente Ridderkerk wordt gesproken over de mogelijke overdracht, daarin wordt ook de VRI meegenomen. Mogelijk dat de vervanging wordt afgekocht. De gesprekken worden naar verwachting in 2024 afgerond en vastgelegd in een overeenkomst. 2. Spuidijk: Het betreft de Beweegbare Fysieke Afsluiting (BFA) die op de lijst staat om te verwijderen. Gelet op lopende bezwaarprocedures kan het zijn dat alsnog besloten wordt deze te vervangen. 3. Kruising Hoekseweg – Keizersdijk: Er wordt gewerkt aan een variantenstudie om te bepalen of er nog een noodzaak is tot het in standhouden van een verkeersregelininstallatie. Hierover vindt nog afstemming plaats met de gemeente.
Totaal Wegen: 12 investeringen				

Tabel 10. Investerings Wegen

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

Nieuwe investeringen

<i>Programma Wegen</i>		
Investering <i>(bedragen x € 1 mln.)</i>	Jaar aanvang	Jaar realisatie
7405130184 Groot Onderhoud wegdekdeel brug Nieuwe Veerdam	2023	2023

Na het voorbereidende werk in 2022 is in 2023 het complete brugwegdek inclusief een asfaltdeklaag van de brug vervangen. De totale omvang van het werk werd groter dan vooraf, op basis van de inspectie, is ingeschat. Het wordt daarom als nieuwe investering opgevoerd.

Foto: Zichthoeken en verkeersveiligheidsstroken langs wegen en fietspaden worden gemaaid

3.5 Bestuur en Organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	16,8	14,0	9,3	14,2	0,1	N
	07.20 Externe Communicatie	2,7	2,7	1,9	2,7		
	07.30 Regulering	9,2	9,8	6,6	9,8		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,6	0,6	0,4	0,6	0,0	N
	07.90 Bedrijfsvoering	0,3	7,6	7,0	4,3	-3,3	V
Totaal Lasten		29,6	34,7	25,2	31,5	-3,2	V
Baten	07.10 Bestuur	-1,7	-1,7	-1,0	-1,9	-0,2	V
	07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2		
	07.30 Regulering	-1,0	-1,0	-0,8	-1,0		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0		
	07.90 Bedrijfsvoering	0,3	-4,7	-0,8	-0,6	4,0	N
Totaal Baten		-2,6	-7,6	-2,8	-3,8	3,9	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		27,0	27,1	22,4	27,7	0,7	N
Toevoeging aan reserves		0	0,3	0	0,3	0	
Onttrekking aan reserves		-1,0	-1,4	-1,2	-1,4	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		26,0	25,9	21,2	26,6	0,7	N

Tabel 11. Exploitatiebegroting Bestuur en Organisatie

De mutaties uit de 2de begrotingswijziging resulteren in een nadeel van € 0,7 miljoen voor het programma Bestuur en Organisatie. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Er is een voordeel van € 3,5 miljoen op de personeelskosten. Er is sprake van een gemiddelde bezetting van 95% over het eerste half jaar. Dit levert een voordeel op van ongeveer € 1,5 miljoen. Het restant van het verschil wordt veroorzaakt doordat de gemiddelde salarispositie van medewerkers lager is dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het verloop in de organisatie de afgelopen jaren.
- In 2023 verwacht WSHD minder project (investerings)uren te maken dan begroot, dit leidt tot een negatief resultaat (€ 3,5 miljoen nadeel). Dit resultaat wordt enerzijds veroorzaakt door vertraging in investeringsprojecten zoals ZV3T, Sluisjesdijk en NieuweBesturingWaterSysteem-Besturingsondersteunend systeem (NWBS-BOS), anderzijds door het verschuiven van het project ALM GOS (Asset Lifecycle Management Goeree-Overflakkee en Spijkenisse) van de investeringsfase naar de exploitatiefase gezien de fase waarin het project zich momenteel bevindt.
- Een bijstelling van de voorziening wachtgeld voormalig bestuurders en personeelsleden en de voorziening pensioen voor personeel levert een nadeel op van € 0,3 miljoen aan de lastenkant. Zie verder hoofdstuk 5.2.

- Voor de inhuur voor de transitie van de wegen is € 0,1 miljoen aanvullend budget nodig. Bij het programma Wegen leidt dit tot een voordeel van € 0,1 miljoen.
- Lagere opleidingskosten leveren een voordeel van € 0,2 miljoen op.
- Hogere baten door extra detacheringsopbrengsten (€ 0,2 miljoen), grondverkoppen (€ 0,2 miljoen) en vrijval van voorziening wachtgeld (voormalig) personeel (€ 0,1 miljoen).
- Op 23 maart 2022 heeft de VV ingestemd met het afstoten van een viertal panden op IJsselmonde. Bij de voorbereiding van de verkoop van de objecten is vanuit zowel het programma Waterveiligheid als Water opnieuw naar de af te stoten locaties gekeken met de huidige kennis, nieuwe normeringen en resultaten van de eerste beoordelingsronde primaire waterkering. Dit heeft het inzicht gebracht dat het voor een aantal percelen niet wenselijk is deze af te stoten, vanwege het behoud van grondposities die bij bekende en toekomstige versterkingsopgaven noodzakelijk zijn. Dit vraagt om een heroverweging van het reeds genomen besluit. Deze besluitvorming is noodzakelijk voor een eventueel vervolg. Voor 2023 leidt bovenstaande tot een nadeel van € 0,9 miljoen.

Foto: Baggeren zorgt voor een betere doorstroming, minder stankoverlast en een betere waterkwaliteit

Bestuur en Organisatie	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data	Geactualiseerde bestuurlijke data	Toelichting
7610000010 Integrale veiligheidssignalering	LOPEND	feb-2023 jun-2025	feb-2023 dec-2024	Tijd: De voorbereiding van de aanbestedingsprocedure heeft vertraging opgelopen door personele bezetting. Het project zal starten in 2023 na aanbesteding, de gunning wordt in januari 2024 verwacht. De uitvoering zal in 2024 worden afgerond.
7811700012 Zon op dak	LOPEND	feb-2022 dec-2023	feb-2022 dec-2024	Tijd: Tijdens de uitvoering van het project is vertraging opgelopen in verband met de levering van materialen en langere voorbereidingstijd voor het plaatsen en aansluiten. In de eerste helft van 2023 zijn de voorbereidende werkzaamheden voor Strijen afgerond. De zonnepanelen voor het Schap en Strijen zijn medio 2023 geleverd. Het streven is om de panelen in het laatste kwartaal 2023 te leggen. Aansluiten van de panelen vraagt aanpassing van de hoofdverdeelkasten en zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet. Dit zorgt voor extra doorlooptijd waardoor aansluiting van de panelen waarschijnlijk in 2024 zal plaatsvinden.
7811700020 AV middelen Z1 Z2	LOPEND	jan-2023 dec-2024	Vervallen Vervallen	Financiën: WSHD maakt voor dergelijke diensten de omschakeling naar 'as a service' (lease). Bij het leasen van de AV middelen is er sprake van maandelijkse betalingen in plaats van aanschaf in één keer. De aanbesteding voor de AV middelen in de zalen IJsselmonde 1 en 2 is als 'as a service' op de markt gezet. Hierdoor kan de investering vervallen. Momenteel wordt de aanbesteding voorbereid, op basis van vergelijkbare aanbestedingen lijkt het aangevraagde bedrag niet afdoende (prijsstijgingen/capaciteit/uitvraag). Daarnaast maakt WSHD de omschakeling naar dit soort diensten 'as a service' (lease), beide elementen moeten nog verduidelijkt worden. Dit wordt meegenomen in het aanbestedingsproces. Hierna komt meer duidelijkheid over de daadwerkelijke kosten en of deze als investering (aanschaf) of exploitatie (as a service) in de begroting komen.
7607320003 Aanschaf meetwagen	POTENTIEEL	2023 2024	2023 2024	Scope: De buitenkant van de meetwagen is nog niet aan vervanging toe. Wel zal de apparatuur (de inhoud) een revisie moeten ondergaan, deze kosten zullen uit de exploitatie gefinancierd worden. Hiermee komt de investering deels te vervallen. De aanschaf voor de tweede wagen staat gepland voor 2024. Financiën: Deze investering betrof de aanschaf van twee nieuwe meetwagens. Vanwege de keuze voor het reviseren van een eerste meetwagen, vervalt het krediet voor 2023.

Totaal Bestuur en Organisatie: 4 investeringen

Tabel 12. Investerings Bestuur en Organisatie

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

3.6 Algemene Dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m september (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	0,3	0,3	0	0,1	-0,1	V
	08.20 Algemene lasten en baten	5,8	5,5	6,3	6,9	1,3	N
	08.30 Belastingopbrengst	0	0	0	0		
Totaal Lasten		6,0	5,8	6,3	7,0	1,2	N
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-1,5	-2,1	-2,3	-2,8	-0,7	V
	08.30 Belastingopbrengst	-194,8	-196,8	-200,2	-196,8		
Totaal Baten		-196,3	-198,9	-202,5	-199,5	-0,7	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-190,2	-193,1	-196,1	-192,6	0,5	N
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0	0	
Onttrekking aan reserves		0	0	0	0	0	
Saldo van baten en lasten na bestemming		-190,2	-193,1	-196,1	-192,6	0,5	N

Tabel 13. Exploitatiebegroting Algemene Dekkingsmiddelen

De mutaties in de 2de begrotingswijziging resulteren in een nadeel van € 0,5 miljoen voor de Algemene Dekkingsmiddelen. De oorzaken hiervan zijn:

- Van de post onvoorzien is nog geen gebruik gemaakt. De post is bijgesteld. Dit levert een voordeel op van € 0,1 miljoen.
- Hogere rentekosten op afgesloten geldleningen. Dit levert een nadeel op van € 1,0 miljoen. Hiervan is € 0,4 miljoen via de renteomslag doorbelast aan de programma's. Per saldo resteert een nadeel van € 0,6 miljoen.
- Een aanvullende bijdrage aan gemeenschappelijke regeling SVHW in verband met toegenomen kosten van bezwaren. Dit levert een nadeel op van € 0,7 miljoen. Dit betreft een nog niet formeel vastgestelde begrotingswijziging van SVHW, die al wel meegenomen wordt in deze 2de begrotingswijziging.
- De rentebaten zijn met € 0,6 miljoen gestegen, als gevolg van overtollige middelen.
- Bij het samenstellen van de jaarstukken 2022 was een aantal verplichtingen geraamd. Een deel van deze verplichtingen blijkt te kunnen vervallen. Dit levert een voordeel op van € 0,1 miljoen.

In de 2de begrotingswijziging zijn geen wijzigingen doorgevoerd met betrekking tot de belastingopbrengsten. In de Burap heeft al een bijstelling van de inkomsten plaatsgevonden van € 2,0 mln. In de Burap heeft geen bijstelling plaatsgevonden van de posten bezwaren, kwijtschelding en oninbaar. De reden hiervan is onder andere dat SVHW in 2023 geconfronteerd wordt met buitengewoon veel bezwaren waarvan een groot deel nog afgewikkeld moet worden. Tijdens het samenstellen van de 2de begrotingswijziging moest nog meer dan de helft van alle bezwaren behandeld worden. De financiële impact hiervan en van kwijtschelding en oninbaar zijn bij het samenstellen van de 2de begrotingswijziging door SVHW niet goed in te schatten en zullen pas bekend zijn bij de jaarrekening 2023.

4. Inflatie- en risicokredieten

4.1 Inflatiekrediet

Per 13 september 2022 zijn voor de programma's Voldoende en Schoon Water, Waterketen, Wegen en Bestuur en Organisatie inflatiekredieten beschikbaar gesteld. Dit inflatiekrediet per programma is ingesteld om, in verband met de grote onzekerheden van de effecten van de inflatie, schommelende prijzen per segment en onzekerheden omtrent levertijden voor de lopende en op korte termijn startende investeringen extra krediet beschikbaar te hebben om slagkracht te houden. In de 2de begrotingswijziging 2022 is door de VV ingestemd met de inzet van dit extra krediet.

In onderstaande tabel is de uitnutting te vinden voor de verschillende inflatiekredieten per programma en de stand bij de 2de begrotingswijziging 2023 (d.d. 08-09-2023):

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Ingesteld (13-09-2022)	Stand Burap 2023	Benut	Stand 2 ^{de} begrotingswijziging 2023
Voldoende en Schoon Water	1,0	0,3	0,1	0,3
Waterketen	1,5	0,6	0,3	0,3
Wegen	0,2	0,0	0,0	0,0
Bestuur en Organisatie	0,5	0,2	0,02	0,2

Tabel 14: Inflatiekredieten

Uit de tabel is op te maken dat de effecten van de inflatie nog steeds optreden bij de investeringen van de verschillende programma's. Door het inzetten van het inflatiekrediet voor deze investeringen kon slagvaardig worden gehandeld. In de afgelopen periode hebben bij alle programma's waar nog krediet beschikbaar is, de effecten van de inflatie zich vertaald in aanvragen.

Aangezien het inflatiekrediet is ingesteld voor een tijdelijke periode wordt dit krediet bij de jaarrekening 2023 opgeheven. Inmiddels is er voor de programma's Voldoende en Schoon Water, Waterketen en Bestuur en Organisatie nog een beperkt risicokrediet beschikbaar. Voor de programma's Waterketen en Bestuur en Organisatie worden geen aanvragen meer verwacht, omdat voor de investeringskredieten geldt dat deze het afgelopen jaar reeds geactualiseerd zijn. Het inflatiekrediet is daardoor niet langer noodzakelijk.

4.2 Programmabrede risicokredieten

De Verenigde Vergadering heeft op 15 februari 2023 ingestemd met het inzetten van een programmabrede risicokrediet (PBRK) voor de programma's Waterketen en Voldoende en Schoon Water. Dit risicokrediet is ingesteld zodat de organisatie slagvaardiger kan optreden en het bestuur meer kan sturen op hoofdlijnen. Het risicokrediet is ingesteld voor alle lopende investeringen binnen beide programma's. De hoogte van het risicokrediet is gebaseerd op de risicobudgetten zoals opgenomen in de ramingen en risicodossiers van de afzonderlijke investeringen van het programma. Bij nieuwe investeringen wordt een deel van het vrij te maken krediet toegekend aan de PBRK. Het risicokrediet wordt ingezet bij risico's die niet op een andere wijze dan financieel gemitigeerd kunnen worden.

Onderstaande tabel geeft het saldo weer voor het risicokrediet van de programma's Voldoende en Schoon Water en Waterketen:

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Ingesteld (16-02-2023)	Stand Burap 2023	Benut	Toegevoegd vanuit vrijgemaakte investeringen	Extra toevoeging	Stand 2 ^{de} begrotings- wijziging 2023
Voldoende en Schoon Water	1,9	1,9	0,6	0,1	0,9	2,2
Waterketen	5,9	6,6	0	1,1	0	7,6

Tabel 15: Programmabrede risicokredieten

Voldoende en Schoon Water

Bij het programma Voldoende en Schoon Water zijn diverse risico's opgetreden die financieel gemitigeerd zijn. Dit is ook terug te zien als een van de redenen voor de gestegen realisatiegraad van het programma. Bij het werken met het risicokrediet is ook de effectiviteit van het risicokrediet gebleken. Binnen de investeringen kon sneller worden gehandeld doordat er geen apart bestuursvoorstel hoefde te worden opgesteld en geagendeerd, waardoor de investering binnen de bestuurlijke einddatum kan worden uitgevoerd. Voor het risicokrediet zijn er nog een aantal aanvragen in voorbereiding (reserveringen) die geëffectueerd zullen worden wanneer de exacte bedragen die daarbij horen bekend zijn. Door het vrijmaken van de investering "Vernieuwen Gemaal Berkenrijspad" is het risicokrediet opgehoogd.

Bij het instellen van het programmabrede risicokrediet in februari van dit jaar is het krediet samengesteld met de op dat moment nog beschikbare risicobudgetten vanuit de afzonderlijke lopende investeringen. Bij het opstellen van de 2de begrotingswijziging is het huidige risicoprofiel op het totale programma beschouwd op basis van de actuele risicodossiers en de reserveringen voor de al opgetreden risico's voor de individuele investeringen. Hieruit is gebleken dat het huidige risicokrediet niet meer toereikend is. Dit komt onder andere door nog te verrekenen inflatie bij investeringen die geen onderdeel waren van het inflatiekrediet, meerwerk door onvoorziene omstandigheden en de huidige inschatting van de mogelijk nog op te kunnen treden risico's. Om het huidige risicoprofiel van het programma volledig te kunnen dekken met het programmabrede risicokrediet wordt gevraagd het risicokrediet op te hogen met € 0,9 miljoen.

Waterketen

Bij het programma Waterketen zijn geen risico's opgetreden die financieel gemitigeerd zijn. Wel zijn in de afgelopen periode verschillende kredieten vrijgemaakt, zoals de vervangingsinvesteringen uit het raamkrediet en de gashouder Sluisjesdijk, wat zorgt voor een stijging van het risicokrediet van € 1,1 miljoen.

4.3 Inflatiebudgetten (exploitatie)

In de Programmabegroting 2023 zijn voor ieder programma inflatiebudgetten opgenomen om de effecten van inflatie te dekken. In onderstaande tabel een weergave van de uitnutting van deze budgetten:

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2023	Stand Burap 2023 0 = volledig ingezet	Stand 2de begrotingswijziging 2023 0 = volledig ingezet
Waterveiligheid	0,15	0,15	0
Voldoende en Schoon Water	1,4	1,3	0,3
Waterketen	1,8	0	0
Wegen	0,3	0	0
Bestuur en Organisatie	0,9	0	0

Tabel 16: Inflatiebudgetten per programma

Waterveiligheid

Het inflatiebudget binnen het programma Waterveiligheid wordt volledig uitgenut. De solidariteitsbijdrage HWBP is na Prinsjesdag 2023 geïndexeerd, wat deels gedekt kan worden door het inflatiebudget van € 0,15 miljoen.

Voldoende en Schoon Water

De bijdrage voor de monitoring waterkwaliteit en waterbodemonderzoek via Aquon stijgt vanwege hogere salariskosten (nieuwe CAO) en hogere energieprijzen. Voor de gemalen zijn de energielasten ook toegenomen. Tevens zijn er prijsstijgingen vanwege inflatie op onderhoudsopgaven, zoals maaien, beschoeiingen en baggeren. Naar verwachting wordt het inflatiebudget vrijwel volledig uitgenut.

5. Financiële overzichten

5.1 Aansluiting begroting 2023 en 2de begrotingswijziging 2023

Onderstaande tabel geeft het saldo weer zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2023 (primitieve begroting) en de mutaties die tussentijds hebben plaatsgevonden die leiden tot de beginstand van de 2de begrotingswijziging 2023 (Begroting incl. wijzigingen).

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve begroting 2023	Eerder genomen besluiten VV	1e begrotings- wijziging	Huisvestingsplan VP en GO iBabs 101	Resultaat- bestemming 2022	Burap	Begroting (incl. wijzigingen)
Waterveiligheid	22,2		-0,3		0,0	-0,5	21,4
Voldoende en Schoon Water	58,5	0,2	0,6			-0,4	58,9
Waterketen	83,7	0,2	0,4			-0,8	83,5
Wegen	11,7		-0,9			1,3	12,1
Bestuur en Organisatie	27,0	-0,6	-0,2	0,4	0,3	0,2	27,1
Dekkingsmiddelen	-190,2		-0,3			-2,6	-193,1
Saldo van baten en lasten voor bestemming	12,9	-0,2	-0,7	0,4	0,3	-2,8	9,9
Toevoeging aan reserves	4,0					0,6	4,6
Onttrekking aan reserves	-16,9	-0,6			-0,3	-0,3	-18,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	-0,8	-0,7	0,4	-	-2,5	-3,6

Tabel 17. Aansluiting begroting 2023 en 2de begrotingswijziging 2023

5.2 Reserves en Voorzieningen

Onderstaande tabel geeft de reservemutaties uit hoofdstuk 3 en de verwachte eindstand op 31 december 2023 weer.

Reserves (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1 januari 2023	Beginstand 2de begrotingswijziging (A)	Mutaties 2de begrotingswijziging stortingen (B)	Mutaties 2de begrotingswijziging onttrekking (C)	Saldo per 31 december 2023 (=A+B-C)
Algemene reserves					
R811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,0	0,6			0,6
R811002 Algemene reserve Water	3,6	0,8			0,8
R811003 Algemene reserve Waterketen	3,8	5,3			5,3
R811004 Algemene reserve Wegen	0,2	0,4			0,4
R811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,3	0,3			0,3
Totaal Algemene reserves	9,0	7,4	-	-	7,4
Bestemmingsreserves					
R813006 BR Dijkversterkingen	-	1,6			1,6
R813010 Best. Reserve Budgetoverhevelingen	0,4	0,3			0,3
R813014 Bestemmingsreserve Baggeren	6,9	4,6		-1,4	6,0
R813015 Best. Reserve Grensoverschrijdend afvalwater	1,3	0,3			0,3
R813019 Best. Reserve Persoonsgebonden basisbudget	1,2	1,2			1,2
R813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	3,1	2,8			2,8
R813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,2	3,9			3,9
R813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,9	0,9			0,9
R813025 Bestemmingsreserve CMK Monitoring	0,5	0,4			0,4
R813026 Bestemmingsreserve Wegen	8,2	7,2			7,2
R813028 Best. Reserve AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	1,9			1,9
R813032 Best. Reserve personele capaciteit wegen	1,1	1,1			1,1
R813033 Bestemmingsreserve Effecten Corona	0,4	-			-
R813034 Best. Reserve Belastingopbrengsten	3,2	3,2			3,2
Totaal Bestemmingsreserves	33,2	29,3	-	-1,4	30,8
Egalisatiereserves					
R812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	11,5	11,9			11,9
R812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	6,8	13,4			13,4
R812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,7	2,5			2,5

Reserves (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1 januari 2023	Beginstand 2de begrotingswijziging (A)	Mutaties 2de begrotingswijziging stortingen (B)	Mutaties 2de begrotingswijziging onttrekking (C)	Saldo per 31 december 2023 (=A+B-C)
Totaal Egalisatiereserves	19,0	27,8	-	-	27,8
Totaal reserves	61,2	64,6	-	-1,4	66,0

Tabel 18. Reserves

Toelichting reserves**813014 Bestemmingsreserve Baggeren**

Binnen de programmering van het baggeren van de grote wateren verschuift de uitvoering van het westelijk deel van de Binnenbedijkte Maas naar 2024. Ook is er sprake geweest van een aanbestedingsvoordeel. Hierdoor wordt er € 1,4 miljoen minder onttrokken uit de Bestemmingsreserve Baggeren.

Onderstaande tabel geeft de mutaties op voorzieningen en de verwachte eindstand op 31 december 2023 weer.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1 januari 2023	Beginstand 2de begrotingswijziging	Mutaties 2de begrotingswijziging stortingen	Mutaties 2de begrotingswijziging onttrekking	Saldo per 31 december 2023
Arbeidsgerelateerde verplichtingen					
850001 Voorz.Pens.-,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	4,9	4,4	0,1	-0,1	4,4
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	5,6	5,9	0,2		6,1
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	10,5	10,4	0,3	-0,1	10,6
Totaal voorzieningen	10,5	10,4	0,3	-0,1	10,6

Tabel 19. Voorzieningen

Toelichting voorzieningen

Bij de voorziening wachtgeld voormalig personeel en bestuur heeft een storting plaatsgevonden als gevolg van de vertrokken heemraden, + € 0,1 miljoen. Dit valt echter weg tegen de vrijval (€ -0,1 miljoen) van deze voorziening voor andere voormalige medewerkers. De voorziening pensioen voor personeel is geactualiseerd. Dit resulteert in een toevoeging aan de voorziening van € 0,2 miljoen.

6. Vaststellingsbesluit

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 2de begrotingswijziging 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 24-10-2023;

gehoord het advies van de Commissie Waterhuishouding en Waterzuivering (Water) van 06-11-2023, de Commissie van Waterkering, Wegen en Vergunningverlening (WWV) van 07-11-2023 en de Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) van 08-11-2023;

overwegende dat:

- met de 2de begrotingswijziging 2023 verantwoording wordt afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2023;
- met het oog op rechtmatigheid is het noodzakelijk de Programmabegroting 2023 tussentijds aan te passen;
- de Programmabegroting 2023 dient te worden aangepast aangezien de exploitatiebudgetten en investeringskredieten die tot nu toe in de begroting zijn opgenomen zijn gebaseerd op inzichten en inschattingen die in de eerste helft van 2023 zijn opgesteld;
- de situatie in 2023 door allerlei ontwikkelingen anders is dan ingeschat, waardoor de begroting niet meer aansluit op de werkelijke situatie;

gelet op:

- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027.

BESLUIT:

1. De 2de begrotingswijziging 2023 vast te stellen;
2. De exploitatiebudgetten in de programmabegroting 2023 te wijzigen met de in de 2de begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen in de programmabegroting 2023;

- 7103120022 Plaatsen beschoeiing Melissant door beverschade
 - 7405130184 Groot onderhoud wegdekdeel brug Nieuwe Veerdam
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investeringen genoemd onder besluitpunt 3;
 5. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
 6. In te stemmen met de volgende reserve mutatie;

Programma Voldoende en Schoon Water

Een bedrag van € 1,4 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Baggeren.

Ridderkerk, 23 november 2023

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer